

Herziene Begroting 2019

INHOUDSOPGAVE

1	Voorwoord en algemene beschouwingen.....	3
2	Algemene financiële beschouwingen.....	5
3	Programmaplan.....	9
4	Begroting Paragrafen.....	27
5	Financiële begroting.....	33
6	Voorstel.....	39
7	Besluit.....	41

1 Voorwoord en algemene beschouwingen

Het Dagelijks Bestuur biedt u deze herziene begroting voor het jaar 2019 en de meerjarenbegroting 2019-2022 aan van het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland. De oorspronkelijke begroting 2019 is samen met de meerjarenbegroting op 4 juli 2018 door het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland vastgesteld.

Het traject van de verantwoording over het jaar 2017 is uiterst moeizaam verlopen, wat uiteindelijk heeft geleid tot een te late oplevering van de jaarrekening aan het Algemeen Bestuur en aan de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland. Holland Rijnland heeft een verbeterplan op gesteld om dit in de toekomst te vermijden.

De begroting kent een grote mate van detail in de cijfermatige uitwerking van programma's naar domeinen en speerpunten. Deze uitwerking gaat veel verder dan de verslaggevingsregels (BBV) vereisen. Dit vermindert de leesbaarheid van de jaarstukken en maakt het opstelproces arbeidsintensief, foutgevoelig en tijdrovend. De accountant adviseert de begroting en jaarstukken te comprimeren tot op programmaniveau binnen de minimumeisen van het BBV.

Voor de het jaar 2018 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot verantwoording volgens deze richtlijnen. Holland Rijnland stelt voor de begroting voor 2019 te herzien volgens dezelfde richtlijnen. Dat betekent in de praktijk dat het programma Inhoudelijke agenda (Hoofdstuk 3.1) financieel niet langer is gedetailleerd naar domein en naar speerpunt maar begroot is op programmaniveau. De teksten van dit hoofdstuk zijn gecomprimeerd.

De herziening is geen actualisatie van de begroting maar is technisch van aard en heeft geen invloed op de baten en lasten, gemeentelijke bijdrage en de inhoudelijke doelstellingen en voorgenomen activiteiten van Holland Rijnland.

Het jaar 2019

Aangezien 2019 het laatste jaar is van uitvoering van deze inhoudelijke agenda, bepalen we in 2019 met welke speerpunten wij gaan werken in 2020 en verder. De huidige begroting is verder nogal beleidsarm. Dat komt omdat we op het moment van schrijven weliswaar het regeerakkoord kennen, maar niet de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen 2018. Terwijl de die waarschijnlijk gevolgen hebben voor ons beleid en onze uitvoeringstaken.

En hoe wij na de evaluatie van de DVO van de TWO verder gaan, weten wij ook nog niet. Zodra de gewenste aanpassingen duidelijk en uitgewerkt zijn, verwerken wij deze in een begrotingswijziging.

In 2019 evalueren we het regionale investeringsfonds (RIF), inclusief het groenprogramma.

De wens is uitgesproken om te verkennen of wij ook voor energie een investeringsprogramma kunnen opzetten en tot een vervolg kunnen komen op het RIF.

Voor energie is in 2017 een gebiedsdeal, ook wel energieakkoord, gesloten met de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap en de Omgevingsdienst over de regionale bijdrage

aan verduurzaming en vermindering van energiegebruik. De regionale ambitie is in een uitvoeringsprogramma uitgewerkt en wordt uitgevoerd met een tussenevaluatie in 2018.

Daarmee komt het doel in zicht om in 2050 een energie-neutrale regio te zijn en daarmee bij te dragen aan de landelijke (en provinciale) doelstellingen op het gebied van klimaat en energie. In het Energieakkoord formuleerden wij ook ambities voor duurzame Greenports.

De deelnemende gemeenten willen een begroting die beter aansluit bij de behoeften van de raden en colleges, een begroting die is opgebouwd vanuit de inhoud en minder vanuit de financiën, die - daar waar mogelijk - SMART is geformuleerd en die tijdig - in ieder geval vóór 15 april - wordt aangeboden aan de gemeenteraden.

De Kadernota 2019 is de grondslag voor deze begroting. In voorgaande jaren legden we in deze nota's alleen de financiële kaders vast. Voor de begroting van het jaar 2019 zijn ook de inhoudelijke beleidswijzigingen zo compact mogelijk vastgelegd en vertaald naar deze begroting. De beleidswijzigingen zijn besproken door de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten en geamendeerd en vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland.

Het streven blijft om de begroting zo SMART mogelijk op te stellen, al staat dat soms op gespannen voet met het tijdig aanleveren van de begroting. Van Holland Rijnland wordt een rol verwacht op het gebied van lobby, belangenbehartiging en strategische agendering. Dat vraagt om vrije ruimte voor de organisatie, aangezien er moet worden georganiseerd op wat nu nog niet bekend is.

Vergelijkbaarheid

Vanaf 2018 is, als gevolg van de nieuwe BBV, de programmastructuur gewijzigd én zijn de kosten voor overhead ondergebracht in een apart programma. Daarom is er geen directe aansluiting meer met de jaarrekening 2017 die nog met de oude systematiek wordt opgesteld. Deze is overigens op dit moment ook nog niet beschikbaar. Een vergelijking met de jaarcijfers is daardoor niet te maken.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 zijn overheidsorganisaties ook belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In 2017 heeft de Belastingdienst de belastingplicht geïntariseerd. Uit de gesprekken met de Belastingdienst is gebleken dat Holland Rijnland niet vennootschapsbelasting plichtig is.

2 Algemene financiële beschouwingen

De begroting 2019 is opgesteld overeenkomstig de uitgangspunten uit de Kadernota 2019. Deze is vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 14 maart 2018.

De werkgroep 'financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen' van gemeenten in de regio Hollands-Midden stelt de indexatie vast op 2,3% (Du Chatinier norm). Op grond hiervan is de maximale reguliere bijdrage van de gemeenten vastgesteld op € 5.484.854. De frictie- en transitiekosten, die bestaan uit de salariskosten van boventallige medewerkers, zijn gebaseerd op de te verwachten werkelijke kosten.

Stijging loonkosten

Vanuit de gemeenschappelijke regelingen in Hollands-Midden is aandacht gevraagd voor het feit dat sinds 2016 de indexering steeds meer uit de pas loopt met de ontwikkeling van de loonkosten. De indexering is gebaseerd op het prijsindexcijfer van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

In 2018 wordt de methodiek van indexering geëvalueerd. De huidige cao voor gemeenteambtenaren loopt tot 2019. Hierdoor is er op dit ogenblik nog geen zicht op de daadwerkelijke loonkostenontwikkeling in 2019.

Vooruitlopend hierop heeft het Algemeen Bestuur bij de vaststelling van de Kadernota 2019 besloten de gemeentelijke bijdrage te verhogen met een bedrag van € 155.000. Hiermee wordt in ieder geval de loonkostenstijging in 2018 en de verwachte stijging van sociale premies voor 2019 afgedekt.

TWO Jeugdhulp

Namens dertien samenwerkende gemeenten binnen de regio Holland Rijnland is de Tijdelijke Werk Organisatie (TWO) Jeugdhulp opgericht met als hoofdtak de regionale jeugdhulp te contracteren, te monitoren en te verantwoorden. Tussen de gemeenten en het Dagelijks Bestuur Holland Rijnland is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten voor 2017-2018 met een optie voor verlening van twee jaar. In de DVO is vastgelegd dat de overeenkomst uiterlijk in het eerste kwartaal 2018 wordt geëvalueerd. In afwachting van de uitkomsten daarvan gaan wij in deze begroting vooralsnog uit van een ongewijzigde voortzetting van de DVO.

Los van de evaluatie zal in 2019 voor de nieuwe inkoop 2020 een projectteam opgericht worden. Dit is een extra inzet bovenop de reguliere werkzaamheden van de TWO Jeugdhulp. Voor 2019 is hier eenmalig een extra bedrag opgenomen van € 242.000. Daarnaast zijn de lasten voor de Jeugdbeschermingstafel verhoogd als gevolg van een gewijzigd BTW regime.

Deze aanpassingen vinden plaats op basis van de Herziene Programmabegroting 2018 en Meerjarenbegroting 2019 - 2022 Regionale Jeugdhulp Holland Rijnland, die separaat van deze begroting wordt vastgesteld door de individuele deelnemende gemeenten.

Er vindt een herverdeling van de bijdrage van de gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem plaats in de uitvoeringskosten conform besluitvorming Inkoopplan Jeugdhulp 2017.

Opbouw gemeentelijke bijdrage

De totale gemeentelijke bijdrage voor 2109 is daarmee als volgt opgebouwd.

	<i>Bedrag</i>	<i>Ontwikkeling totaalbedrag t/m 2019 (cumulatief)</i>
Reguliere bijdrage gemeenten in 2018		€ 5.364.145
Loon- en prijscompensatie 2019	€ 120.709	€ 5.484.854
Aanvullende bijdrage compensatie stijging loonkosten	€ 155.000	€ 5.639.854
Frictie en transitiekosten	€ 158.000	€ 5.797.854
TWO	€ 2.420.000	€ 8.217.854
<i>Totale bijdragen van gemeenten in 2019</i>		<i>€ 8.217.854</i>

2.1 Bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds per gemeente

Met het Regionaal Investeringsfonds (RIF) zet Holland Rijnland een concrete stap om de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de regio te verbeteren. Het fonds is een belangrijke motor voor cofinanciering van specifieke regionale projecten. De gemeenten die meedoen met het RIF, zijn de gemeenten die in 2008 deel uitmaakten van Holland Rijnland. Voor de gemeente Kaag en Braassem geldt daarom dat zij alleen meebetalen voor het gebied van de voormalig gemeente Alkemade. De gemeenten Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn zijn geen onderdeel van het RIF.

Wat willen we bereiken?

Met de cofinanciering uit het RIF realiseren we de RijnlandRoute, het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-net Zuid-Holland Noord, het Programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek, het Regionaal Groenprogramma en de Greenport OntwikkelingsMaatschappij (GOM).

Wat gaan wij daar voor doen?

In de beheersverordening staat dat de gelden uit het RIF uiterlijk 31 december 2022 bestemd moeten zijn voor de genoemde projecten. In 2019 maken we een tussenbalans op om in te schatten of de besteding van de middelen wordt gerealiseerd conform de verordening. Wellicht is het nodig om projecten te versnellen, om middelen langer gereserveerd te houden of om middelen een andere projectbestemming te geven. In 2019 voeren we ook de discussie of een mogelijk vervolg op het RIF gewenst is. Bijvoorbeeld voor nieuwe mobiliteitsprojecten, een vervolg op het groenprogramma of een nieuw thema als energietransitie.

Wat mag dit kosten?

In de periode 2008 tot en met 2024 storten de samenwerkende gemeenten in totaal 142,5 miljoen euro in dit fonds. In 2013 besloten deze een tweede tranche aan het RIF toe te voegen. Deze tranche bestaat uit een aanvullende bijdrage van 37,5 miljoen euro voor het realiseren van de RijnlandRoute en een verlenging van het RIF tot en met 2024. Katwijk en Leiden dragen, conform art 1, respectievelijk € 8.627.300 en € 16.372.700 extra bij voor de Rijnlandroute. De overige € 12.500.000 brengen alle deelnemende gemeenten bijeen door de bijdrage met twee jaar te verlengen. Sommige gemeenten hebben deze bijdrage reeds gedaan.

Gemeenten	Bijdrage t/m 2018	Bijdrage 2019	Bijdrage t/m 2019
Kaag & Braassem	4.057.515	368.865	4.426.380
Hillegom	4.731.397	430.127	5.161.524
Katwijk	28.035.007	1.764.337	29.799.344
Leiden	50.215.872	3.076.652	53.292.524
Leiderdorp	7.036.216	571.022	7.607.238
Lisse	4.505.237	409.567	4.914.804
Noordwijk	6.438.828	585.348	7.024.176
Noordwijkerhout	4.165.238	378.658	4.543.896
Oegstgeest	4.409.680	400.880	4.810.560
Teylingen	8.050.955	731.905	8.782.860
Voorschoten	6.296.620	572.420	6.869.040
Zoeterwoude	1.810.050	164.550	1.974.600
<i>Subtotaal</i>	<i>129.752.615</i>	<i>9.454.331</i>	<i>139.206.946</i>
rentecorrectie	502.359	45.669	548.028
Totaal	130.254.974	9.500.000	139.754.974

Door de rentecorrectie wordt een eerdere berekeningsfout hersteld.

3 Programmaplan

In dit hoofdstuk staan de programma's beschreven:

- Inhoudelijke Agenda;
- Regionaal Bureau Leerplicht;
- Overige uitvoerende taken Woonruimteverdeling, Verkeer en Vervoer;
- TWO Jeugdhulp;
- Cofinanciering;
- Frictie- en transitiekosten;
- Overhead;
- Dekkingsmiddelen.

Per programma wordt weergegeven wat de doelstellingen zijn, wat de organisatie Holland Rijnland gaat doen om deze doelstellingen te bereiken en hoeveel deze kosten. Het totaal overzicht is opgenomen in de financiële begroting; hoofdstuk .

Leeswijzer begrotingstabellen

1. Programmakosten: kosten voor leveringen, goederen en diensten die rechtstreeks ten laste komen van projecten in de programma's;
2. Kosten werkorganisatie: kosten voor personeel, huur gebouw e.d. die via toerekening van uren worden verdeeld over de projecten in de programma's;
3. Bijdragen van derden: baten die rechtstreeks ten gunste van projecten in de programma's komen worden indien van toepassing opgenomen. Het gaat voornamelijk om subsidies van Rijk en provincie of bijvoorbeeld leges. Als er geen bijdragen van derden zijn worden de baten niet weergegeven.

3.1 Inhoudelijke Agenda

De ambities van Holland Rijnland zijn beschreven in de Inhoudelijke Agenda, een strategische agenda voor de gemeenten van Holland Rijnland (Vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 18 december 2015).

De Strategische Eenheid van Holland Rijnland voert de ambities en daarbij behorende taken uit in samenwerking met de deelnemende gemeenten, maatschappelijke partners en ondernemers. Thema's binnen de Inhoudelijke Agenda zijn Economie, Leefomgeving en Maatschappij. Naast het ontwikkelen van regionaal beleid en regionale projecten zijn de activiteiten van Holland Rijnland gericht op het delen van kennis en het verwerven van subsidies op deze thema's.

Maatschappij

De regionale samenwerking in het maatschappelijk domein spitst zich toe op de ondersteuning van jongeren tot 27 jaar en de huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Daarnaast biedt het regionaal samenwerkingsorgaan ondersteuning op een aantal andere thema's waarop gemeenten samenwerken: aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, volwasseneneducatie, zorg en ondersteuning, cultuur en doelgroepenvervoer.

Wat willen we bereiken?

De ambitie van de regio Holland Rijnland is dat de kwaliteit omvang en samenhang van beleid en maatschappelijke voorzieningen van een goed niveau zijn. De strategische visie van onze gemeenten gaat uit van een integrale, vraaggerichte dienstverlening waarbij de regie (meer) bij de burger komt te liggen en de eigen kracht wordt ondersteund.

Holland Rijnland streeft naar een efficiënte en effectieve organisatie van de jeugdhulp, door het versterken van het gemeentelijk opdrachtgeverschap, de doorontwikkeling van jeugd- en gezinsteams, door een integrale aanpak, het afschalen en normaliseren van zorg daar waar mogelijk en door het bieden van passende zorg vanuit de juiste wettelijke kaders.

Holland Rijnland wil de mismatch op regionale arbeidsmarkt tussen vraag en aanbod verkleinen en wil zich inzetten voor de bestrijding van laaggeletterdheid en het bevorderen van cultuureducatie.

Wat gaan wij daar voor doen?

De Strategische Eenheid faciliteert de samenwerking op het terrein van jeugd tussen het Ambtelijk Overleg Jeugd, het regionaal beleidsteam jeugd, het ambtelijk opdrachtgeversoverleg en het Portefeuillehoudersoverleg Maatschappij. Belangrijke thema's daarbij zijn het inkoopproces, de herijking van de beleidsdoelstellingen en de transformatie van de jeugdhulp.

De regio zorgt voor opvang en huisvesting van bijzondere doelgroepen, hiermee worden bedoeld inwoners van Holland Rijnland die ondersteuning nodig hebben bij zelfstandige huisvesting. Per 2020 worden individuele gemeenten hiervoor verantwoordelijk (in plaats van de centrumgemeente). Holland Rijnland zorgt er voor dat deze individuele gemeenten zijn voorbereid op hun taak.

De opgave voor het verkleinen van de mismatch op de regionale arbeidsmarkt tussen vraag en aanbod ligt primair bij het onderwijs. Holland Rijnland brengt partijen bij elkaar worden gebracht, jaagt beleidsontwikkeling aan en zoekt financiering voor bestaande initiatieven, vooral in de sectoren zorg, techniek en greenportsector. Speciale aandacht gaat uit naar de aansluiting van kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt.

Op het gebied van volwasseneneducatie en op het gebied van zorg en ondersteuning verzorgt Holland Rijnland het platform voor beleidsafstemming. Holland Rijnland is de aanjager en coördinator van de aanpak laaggeletterdheid binnen de regio. Holland Rijnland biedt een platform voor afstemming bij de uitvoering van het activiteitenprogramma cultuureducatie op basisscholen.

Economie

De subregio's Duin- en Bollenstreek, Leidse regio en Rijn- en Veenstreek voeren ieder een eigen economische agenda. Op regionaal niveau wordt invulling gegeven aan Kennisdeling, belangenbehartiging en lobby. Holland Rijnland biedt hiervoor een platform voor regionale afstemming.

Wat willen we bereiken?

De regio Holland Rijnland heeft een bloeiende economie in diverse sectoren. We hebben de ambitie een goed vestigingsklimaat te bieden en om koploper te zijn in het toepassen van economische en

technologische innovaties. Holland Rijnland richt zich daarbij op de versterking van de economische topsectoren Greenports en Space (High Tech) en de energietransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

De Regionale Investeringsagenda voor de Zuidelijke Randstad wordt in 2019 verder uitgewerkt en gerealiseerd. Voor Holland Rijnland betreft dit een aantal economische opgaven vanuit de eigen speerpunten.

Er wordt een regio-agenda ontwikkeld en geïmplementeerd die het ruimtevaartcluster in de regio versterkt. Belangrijke steekwoorden hierin zijn het ontwikkelen van randvoorwaarden ten behoeve van bedrijfsvestiging en het stimuleren van crossovers naar andere disciplines.

De ambitie op het gebied van de energietransitie is om in 2050 een energieneutrale regio te zijn en daarmee bij te dragen aan doelstellingen op het gebied van klimaat en energie. De lijnen die bij de uitvoering worden gehanteerd zijn energiebesparing, ruimte voor zon en wind, zon op daken, warmte en Greenports.

In de regio Holland Rijnland zijn drie Greenports actief: Duin- en Bollenstreek, Regio Boskoop en Aalsmeer. De bedrijven in deze Greenports zijn actief in de sierteeltsector in respectievelijk de markt voor bollen, de markt voor bomen en de markt voor bloemen en planten. Holland Rijnland houdt zich bezig met het behouden en versterken van de internationale positie van de Greenports. Belangrijke speerpunten hierbij zijn innovatie, ruimte en bereikbaarheid, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt, positionering in de regio en duurzaamheid.

Ten slotte stimuleert Holland Rijnland een goed vestigingsklimaat voor ondernemers door het streven naar een afgestemd ruimtelijk beleid voor de vestiging van bedrijven, kantoren en detailhandel.

Leefomgeving

Ruimtelijk ontwikkelingen zijn steeds meer een integrale opgave die ook gemeentegrenzen overstijgt. Uitgangspunt daarbij is lokaal waar mogelijk en (sub-)regionaal waar nodig.

Uitgangspunt hierbij zijn de lokale en subregionale agenda's en de ontwikkelingen bij Rijk en provincie op het gebied van mobiliteit, ruimte, wonen en groen.

Belangrijke thema's hierbij zijn: de ontwikkeling van de economische potentie van waterrecreatie, de integrale verstedelijkingsopgave, en de schaa sprong Openbaar Vervoer.

Wat willen we bereiken?

De regio Holland Rijnland heeft de ambitie om de aantrekkelijke en vitale woon- en leefomgeving te versterken. Dit is een leefomgeving waar het prettig is om te wonen, te werken en te recreëren. Holland Rijnland richt zich hierbij met name op de volgende speerpunten:

- Toegankelijke en aantrekkelijke landschappen in een verstedelijkte omgeving
- Een duurzaam bereikbare regio
- Uitbouw van de diversiteit aan woonmilieus en het vestigingsklimaat voor bedrijven

Wat gaan we daar voor doen?

Er is een intensieve samenwerking met de subregionale landschapstafels en andere partners bij de ontwikkeling van het Hollands-Utrechts plasseengebied en het metropolitaan landschap en het verbeteren en economisch versterken van het waternetwerk.

Holland Rijnland biedt cofinanciering, op basis van het Regionale Investeringsfonds (RIF), aan projecten die bijdragen aan de doelen uit het Regionaal Groenprogramma. Dit doen we door het opstellen, uitvoeren en monitoren van uitvoeringsovereenkomsten met de Leidse Regio en de Duinen Bollenstreek.

De uitvoering van het LEADER programma en projecten vindt in 2019 onverminderd plaats. LEADER is een Europees ontwikkelingsprogramma voor het platteland en richt zich op de thema's gezondheid en circulaire economie, waar reststromen een onderdeel van is.

Op het gebied van mobiliteit biedt Holland Rijnland een platform om kennis te delen en informatie uit te wisselen met name ook voor provinciale en landelijke overleggen., waar Holland Rijnland de gesprekspartner is. De mobiliteitsagenda wordt verder uitgewerkt en gemeenten worden gestimuleerd om de regionaal vastgestelde kwaliteit voor het fietspadennetwerk uit te voeren.

Op het gebied van mobiliteit vindt een intensieve samenwerking plaats met de metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam-Den Haag en met Midden-Holland, de provincie Noord-Holland op dossiers als de Duinpolderweg en HOV verbindingen. Via het Regionaal Investeringsfonds (RIF) blijft Holland Rijnland betrokken bij de grootschalige infrastructurele projecten zoals de Rijnlandroute.

Voor ruimtelijke ordening en wonen faciliteert Holland Rijnland een bestuurlijk en ambtelijk platform voor inhoudelijke afstemming tussen gemeenten, bijvoorbeeld van (lokale) omgevingsvisies. Daarnaast adviseren wij de gemeenten op onderwerpen als de implementatie van de Omgevingswet.

Holland Rijnland is verantwoordelijk voor de coördinatie van de regionale woonagenda en planlijsten, inclusief de monitoring hiervan. De provincie legt in de Visie Ruimte en Mobiliteit vast dat de regio's elke drie jaar de regionale woonvisies herzien. In 2019 starten we daarom met de volgende actualisatie van de Regionale Woonagenda 2020.

Programma Inhoudelijke Agenda

Wat mag dit kosten?

Inhoudelijke Agenda	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	647.297	625.914	625.914	625.914	625.914
Kosten werkorganisatie	1.093.965	1.147.948	1.147.948	1.147.948	1.147.948
<i>Lasten</i>	<i>1.741.262</i>	<i>1.773.862</i>	<i>1.773.862</i>	<i>1.773.862</i>	<i>1.773.862</i>
Bijdragen van derden	160.307	160.307	160.307	160.307	160.307
<i>Baten</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>
Saldo baten en lasten	-1.580.955	-1.613.555	-1.613.555	-1.613.555	-1.613.555

3.2 Regionaal Bureau Leerplicht

Het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) stelt het belang van de jongere voorop en zet zich in om elke jongere een plek te bieden in de samenleving. Samen met de jongere, de ouders en het netwerk rond de jongere zoeken wij naar de best passende oplossing als het even niet lukt om naar school te gaan. Hierbij kijken wij naar de kracht en dromen van de jongere. Het RBL signaleert knelpunten en achterliggende problematiek en schakelt proactief met partners. Wij willen geen onnodige regels of schotten. Wij sluiten ons aan bij de gangbare samenwerkingsmethodiek van betrokken instanties in het jeugdbeleid. Handhaving doen we alleen als dit een positief effect heeft op de jongere.

Wat willen we bereiken?

Het RBL streeft ernaar dat geen enkele jongere langer dan drie maanden thuis. Daarnaast proberen we te voorkomen dat jongeren voortijdig schoolverlaten. Er moet een sluitend vangnet komen voor jongeren in kwetsbare posities. En we maken ons sterk om schoolverlaters zonder startkwalificatie terug te leiden naar onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het Regionaal Bureau Leerplicht voert voor de gemeenten in de Duin & Bollenstreek en de Leidse Regio drie taken uit: de leerplichtfunctie (5- tot 16-jarigen), de kwalificatieplicht (16- en 17-jarigen) en de RMC-functie (18- tot 23-jarigen) uit. Hiermee handhaaft het RBL de leerplicht voor minderjarige jongeren en bestrijdt het voortijdig schoolverlaten. Het RBL is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland.

Geen jongere zit langer dan drie maanden thuis

De verzuimaanpak van het RBL stimuleert dat iedere school een eigen verzuimbeleid heeft en er naar handelt. Hierin is aandacht voor zowel geoorloofd (bijvoorbeeld ziekte) als ongeoorloofd verzuim. Iedere verzuimmelding het RBL op met als doel het verzuim te stoppen. Want tijdig handelen bij verzuim helpt om schooluitval te voorkomen. In de praktijk blijkt dat de mate van regie van grote invloed is op de duur van het schoolverzuim. In 2018 is er een regionale werkwijze ontwikkeld waarin de leerplichtambtenaar of casemanager de procesregie heeft. Vanuit deze procesregierol oefent het RBL invloed uit op het verkorten van de periode dat een kind niet naar school gaat. Deze werkwijze wordt in 2019 verder doorontwikkeld. De werkwijze moet er voor zorgen dat meer kinderen een passend onderwijs-zorg aanbod krijgen en dat de duur waarin dit wordt gerealiseerd korter is dan drie maanden. We verwachten dat ook het aantal vrijstellingen op basis van psychische en lichamelijke gronden hierdoor afneemt. Het RBL heeft ook een taak om deze ontwikkeling te monitoren en relevante samenwerkingspartijen tijdig in te lichten.

Voortijdig schoolverlaten voorkomen

Het doel van de verzuimaanpak voor jongeren van 18 jaar of ouder, is schooluitval voorkomen door problemen preventief te signaleren en aan te pakken. De school is als eerste verantwoordelijk om actie te ondernemen bij schoolverzuim. Het RBL werkt voor de doelgroep 18+ verzuimrisicogericht. Dat betekent dat we alle jongeren willen spreken die uitvallen van school of het risico lopen uit te vallen. Het RBL werkt intensief samen met scholen om vroegtijdig knelpunten in de schoolloopbaan in beeld te krijgen en te zorgen voor een succesvol vervolg. De basis hiervoor is een gezamenlijk exitgesprek met school, jongere en waar mogelijk ouders, waarbij elke jongere een plan heeft voor de toekomst.

Voortijdig schoolverlaten is een probleem dat we gezamenlijk aanpakken met scholen, jeugdhulp, gemeenten en andere partners. Hiervoor werkt het RBL regionaal intensief samen, onder andere met de partners uit het regionale VSV-programma 'Op naar de Finish!'. Het RBL is zowel beleidsmatig als uitvoerend nauw betrokken bij regionale ontwikkelingen en acties rond voortijdig schoolverlaters. Vanuit onze positie kunnen we knelpunten signaleren en agenderen bij gemeenten om ze gezamenlijk op te pakken.

Sluitend vangnet voor jongeren in kwetsbare positie

Het RBL heeft vanaf 2019 de nieuwe wettelijke taak een sluitend vangnet te creëren voor jongeren in kwetsbare posities. Dit zijn jongeren die uitstromen uit het Praktijkonderwijs, Voortgezet Speciaal Onderwijs, Entree-onderwijs, VMBO Basis Beroeps en het VMBO Leerwerktraject. Deze groep leerlingen verlaten de school richting vervolgonderwijs, werk of dagbesteding. Het RBL volgt deze jongeren tot en met hun 22^e, en schakelt de juiste organisaties in als ze tussen wal en schip dreigen te raken. Het RBL signaleert en agendeert problemen die een doorlopende (leer)lijn belemmeren, met name bij overstapmomenten.

Schoolverlaters zonder startkwalificatie terugleiden naar onderwijs

Alle jongeren die uitvallen van school zonder startkwalificatie, benadert het RBL proactief voor begeleiding. Jongeren zonder werk worden thuis bezocht. De diversiteit en complexiteit van de doelgroep vraagt om een intensieve aanpak samen met lokale partners. Het doel is dat jongeren blijven meedoen in de maatschappij en waar mogelijk terugkeren naar onderwijs. Het RBL pakt de (proces)regie in de terugkeer naar onderwijs of werk.

Wat mag dit kosten?

Regionaal Bureau Leerplicht	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	25.326	25.908	25.908	25.908	25.908
Kosten werkorganisatie	1.550.198	1.526.182	1.526.182	1.526.182	1.526.182
<i>Lasten</i>	<i>1.575.524</i>	<i>1.552.090</i>	<i>1.552.090</i>	<i>1.552.090</i>	<i>1.552.090</i>
Bijdragen van derden	810.400	810.400	810.400	810.400	810.400
<i>Baten</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>
Saldo baten en lasten	-765.124	-741.690	-741.690	-741.690	-741.690

3.3 Overige uitvoerende taken: woonruimteverdeling, verkeer en vervoer

Naast het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en de TWO Jeugdhulp, heeft Holland Rijnland nog een aantal andere uitvoerende taken. Dit zijn:

- de urgentieverlening bij woonruimteverdeling,
- het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV),
- verkeersveiligheid: de coördinatie van de subsidieaanvragen Provinciale Subsidieregeling Mobiliteit (PSM) en de Regionale Projecten Verkeersveiligheid (RPV).

De laatste taak heeft als doel om door gedragsbeïnvloeding (door middel van voorlichting, educatie en handhaving) het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen. Holland Rijnland biedt een platform aan gemeenten en subregio's om kennis uit te wisselen over de toepassing van de aanbevolen maatregelen. Ook in 2019 zetten wij ons in om deze taken tot tevredenheid van alle betrokken partijen effectief en efficiënt uit te voeren.

3.3.1 Urgentie commissie

In opdracht van het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland, toetst een onafhankelijke urgentiecommissie of woningzoekenden voorrang krijgen bij de toekenning van een sociale huurwoning. Holland Rijnland ondersteunt deze commissie bij de beoordeling van urgentieverzoeken, de afgifte van urgenties en het verweer bij bezwaar- en beroepsprocedures bij de rechtbank en Raad van State.

Daarnaast behandelen de bezwaarschrijvencommissies van Alphen aan den Rijn, Katwijk en Servicepunt71, in opdracht van Holland Rijnland, bezwaarschrijven omtrent woonruimteverdeling. De herziening van de regionale huisvestingsverordening in 2018 kan gevolgen hebben voor de manier waarop bezwaren worden afgehandeld.

Wat willen we bereiken?

We streven naar een zo effectief mogelijke intake van urgentieverzoeken en een klantgerichte en efficiënte behandeling van bezwaarschrijven. Het idee hierachter is dat hoe beter de intake, hoe minder urgentieverzoeken op onjuiste gronden worden ingediend. Dat betekent uiteindelijk dat er minder bezwaarschrijven in behandeling worden genomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een goede intake bereiken we door de urgentie-intakers van woningcorporaties regelmatig voor te lichten. In 2019 willen we een digitaal portaal voor urgentieverzoeken invoeren. De woningzoekende dient dan zelf, digitaal, het urgentieverzoek in en kan daarmee een betere inschatting maken van de slagingskans van zijn verzoek. Ook kunnen dossiers van de urgentie-aanvrager op een veiliger manier worden opgeslagen en gedeeld met de corporaties en de bezwarencommissies.

3.3.2 Regiotaxi

De Regiotaxi Holland Rijnland is een vraagafhankelijk vervoerssysteem en rijdt in de gehele regio. De Regiotaxi is zowel een aanvullende voorziening op het reguliere openbaar vervoer, als voorziening voor mensen met een beperking. Die laatste groep krijgt een vergoeding via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

De provincie geeft aan de bijdrage aan de beheersorganisatie vanaf 2019 te zullen heroverwegen. Indien deze provinciale bijdrage vervalt, stijgt de gemeentelijke bijdrage met € 45.000,- totaal. Wij verwachten medio 2018 hierover duidelijkheid.

Wat willen we bereiken?

De eisen waaraan de Regiotaxi Holland Rijnland moet voldoen, zijn vastgelegd in het Programma van Eisen. Wij willen dat de vervoerder handelt volgens de gestelde eisen. Het gaat hierbij om zaken als punctualiteit en klantgerichtheid. Ervan uitgaande dat de minimale eisen in 2019 niet wijzigen, geldt dat iedere kalendermaand¹:

- de ophaaltijd bij minimaal 95% van alle reizigersritten binnen de toegestane marges is;
- de aankomsttijd bij minimaal 95% van alle reizigersritten binnen de toegestane marges is;
- minimaal 95% van alle reizigersritten is uitgevoerd binnen de maximaal toegestane reistijd;
- het aantal gegronde klachten maximaal 0,2% is van het aantal reizigersritten. (Dat betekent maximaal twee gegronde klachten op duizend reizigersritten).

Verder stellen we eisen ten aanzien van personeel (chauffeurs), materieel (wagens) en de maximale wachttijd voor de telefonische bestelling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Contractbeheer en sturen op kwaliteit zijn voor wat de regiotaxi betreft, belangrijke taken voor Holland Rijnland. We controleren of de vervoerder zich houdt aan het Programma van Eisen, de inschrijving en de met Holland Rijnland afgesloten overeenkomst. We monitoren en evalueren het aantal klachten, de aard ervan en de punctualiteit. Tot slot verzorgen wij de financiële afhandeling met de provincie (subsidieaanvragen) en de vervoerder (OV-ritten en sociale begeleiding).

3.3.3 Verkeersveiligheid

Wat willen we bereiken?

Het uiteindelijke doel van het regionaal project Verkeersveiligheid is het terugdringen van het aantal verkeersdoden en -gewonden. Holland Rijnland kan daarop niet sturen. Wel kan ze scholen en gemeenten stimuleren om hierop actie te ondernemen. Bijvoorbeeld door zoveel mogelijk mensen te bereiken met adequate voorlichting, te sturen op handhaving of het verkeersveiliger maken van de infrastructuur. De regionale samenwerking richt zich in eerste instantie vooral op gedragsbeïnvloeding. Het doel is dan ook om:

- Op ten minste 85% van de tweehonderd basisscholen en alle middelbare scholen een programma over verkeersveiligheid aan te bieden. Inmiddels draait het programma op 179 van de ongeveer 200 basisscholen in de regio en op de meeste middelbare scholen (peildatum augustus 2017);
- Alle projecten uit het Actieprogramma Verkeersveiligheid 2017-2019 in uitvoering te hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het Actieprogramma verkeersveiligheid uit te voeren, maken we dankbaar gebruik van de Provinciale subsidieregeling mobiliteit. Holland Rijnland coördineert de subsidieaanvragen voor regionale infrastructurele projecten én voor projecten Duurzaam Veilig.

¹ bron: programma van eisen 2017-2018.

Holland Rijnland faciliteert de projectleiders die lokaal de acties rondom verkeerseducatie coördineren. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende acties²:

- De Verkeersleerkracht blijft per school ondersteuning op maat bieden, tussen de 8 en 20 uur per school.
- We streven naar circa vijftig scholen die actief bezig zijn met TotallyTraffic, een verkeersveiligheidsprogramma voor het voortgezet onderwijs van het ROVZH (Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid Zuid-Holland).
- Iedere school zet jaarlijkse ten minste één en maximaal drie betaalde modules in van TotallyTraffic.
- Jaarlijks organiseren we praktijkdagen voor jonge autorijders (16-24 jaar) verspreid over de regio.
- We zetten in op verkeerseducatie door de onderwijsbegeleidingsdienst voor 0-4-jarigen op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven (JONGLEREN).
- Circa 285 campagneborden langs de wegen in Holland Rijnland wisselen vier á vijf maal per jaar van posters, aansluitend op landelijke campagnes.

De Provinciale subsidieregeling mobiliteit loopt af in 2019 en daarmee ook het regionale actieprogramma. In 2019 evalueren we het actieprogramma 2017-2019 en stellen we een nieuw actieprogramma op mede op basis van deze evaluatie en de door de provincie beschikbaar gestelde middelen.

3.3.4 Wat mag dit kosten?

Overige uitvoerende taken	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	1.182.197	1.245.657	1.245.657	1.245.657	1.245.657
Kosten werkorganisatie	394.505	538.543	538.543	538.543	538.543
<i>Lasten</i>	<i>1.576.702</i>	<i>1.784.200</i>	<i>1.784.200</i>	<i>1.784.200</i>	<i>1.784.200</i>
Bijdragen van derden	828.256	828.256	828.256	828.256	828.256
<i>Baten</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>
Saldo baten en lasten	-748.446	-955.944	-955.944	-955.944	-955.944

² In het Actieprogramma verkeersveiligheid 2017-2019 zijn alle projecten op hoofdlijnen beschreven. Dit is terug te vinden op de website van Holland Rijnland.

3.4 Programma TWO Jeugdhulp

De TWO Jeugdhulp richt zich namens dertien gemeenten³ op de transformatie en de inkoop van de regionale jeugdhulp. Daarbij is de TWO Jeugdhulp onderdeel van het gezamenlijke opdrachtgeverschap. Hiervoor sloten de gemeenten en Holland Rijnland een dienstverleningsovereenkomst (DVO Jeugdhulp) af. De deelnemende gemeenten evalueren in 2018 de DVO Jeugdhulp. Deze evaluatie is dan eveneens de evaluatie van het regionale opdrachtgeverschap jeugdhulp. Het is de bedoeling dat gemeenten deze evaluatie gebruiken bij het besluit om de DVO al dan niet te verlengen. Dit besluit moet uiterlijk het tweede kwartaal van 2018 worden genomen (art. 1.3 van de DVO). Bij het opstellen van de begroting Holland Rijnland 2019 is de besluitvorming hierover nog niet afgerond. Daarom beschrijven we hieronder een aantal scenario's.

Scenario 1 – De DVO jeugdhulp 2016-2018 wordt met twee jaar ongewijzigd verlengd

In dit scenario verandert er feitelijk niets. De in de DVO opgenomen optie voor verlenging wordt gebruikt. De huidige wijze van besturen blijft ongewijzigd van kracht. De colleges van de dertien samenwerkende gemeenten moeten hier afzonderlijk een besluit over nemen. Dat besluit wordt toegevoegd aan de huidige DVO waarmee de verlenging van de termijn wordt geaccordeerd. In 2019 kan de TWO Jeugdhulp dan starten met de nieuwe inkoopprocedure voor de regionaal te contracteren jeugdhulp vanaf 2020.

Scenario 2 – De DVO jeugdhulp 2016-2018 wordt verlengd maar, naast Alphen aan de Rijn en Kaag en Braassem, maken meer gemeenten de keuze voor lokale inkoop

Voor dit scenario geldt hetzelfde als voor scenario 1. Voor de contractering betekent dit, dat in de nieuwe inkoopstrategie met inkoopmodel en het nieuwe inkoopplan de voorwaarden worden uitgewerkt voor de lokale inkoop.

Scenario 3 – De governance wordt aangepast. De in de DVO jeugdhulp 2016-2018 beschreven taken op het gebied van regionale contractering gaan over naar Holland Rijnland

In dit scenario wordt de DVO beëindigd. De in de DVO opgenomen taken die betrekking hebben op de regionale contractering gaan als overgedragen taak over naar de GR Holland Rijnland. Daarom maakt dit scenario ook onderscheid in regionale en lokale inkoop. Hiervoor moet de gemeenschappelijke regeling worden aangepast. De formulering en vaststelling van beleid blijven onverminderd de taak en verantwoordelijkheid van de samenwerkende gemeenten. De huidige governance verandert daardoor flink. De functionele regionale samenwerking blijft echter onverminderd intact. De raden van de dertien samenwerkende gemeenten moeten hier afzonderlijk een besluit over nemen.

Scenario 4 – De regionale samenwerking op het gebied van jeugdhulp wordt beëindigd

In dit scenario wordt de DVO beëindigd. Het gezamenlijke opdrachtgeverschap loopt dan eind 2018 af. De met de jeugdhulpaanbieders regionaal afgesloten contracten hebben een looptijd van drie jaar en lopen eind 2019 af. Voor de TWO Jeugdhulp en Holland Rijnland betekent deze aanpassing het tijdelijk verlengen en daarna opheffen van de werkorganisatie. De TWO Jeugdhulp krijgt de taak om het accountmanagement richting jeugdhulpaanbieders in 2019 voor te zetten. Daarnaast krijgt de TWO Jeugdhulp de opdracht om de opgedane kennis over te brengen, de bovenregionale afspraken te beëindigen en zo nodig het gebruikte instrumentarium over te dragen aan de dertien gemeenten.

³ Vanwege de samenwerking met de gemeenten Wassenaar en Leidschendam-Voorburg is Voorschoten voor de inkoop van de Jeugdhulp aangesloten bij Haaglanden. Voor de gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem koopt de TWO Jeugdhulp uitsluitend gesloten jeugdhulp en jeugdhulp binnen het gedwongen kader in.

In deze begroting wordt uitgegaan van een ongewijzigde governance conform scenario 1.

Wat willen we bereiken?

Van gemeenten wordt verwacht dat zij jeugdhulp inhoudelijk transformeren. Dat vraagt van gemeenten en jeugdhulpaanbieders een grote inspanning om het veranderingsproces vorm te geven. De TWO Jeugdhulp ondersteunt het proces, waarbij de transformatie en de inkoop van de jeugdhulp de hoofdpogaven zijn. De TWO Jeugdhulp doet dit op basis van de volgende missie:

Missie

Namens de deelnemende gemeenten realiseren van een adequaat aanbod van goede, passende en tijdige (specialistische) hulp aan jeugdigen en gezinnen.

Wat gaan we daar voor doen?

Deze missie geven we vorm door de uitvoeringsopdracht en diensten van de TWO Jeugdhulp.

Om de hoofdpogave, de transformatie van jeugdhulp, te realiseren, ondersteunt de TWO Jeugdhulp het proces van gemeenten en jeugdhulpaanbieders. Voor de organisatie en inkoop van jeugdhulp stelden de dertien deelnemende gemeenten de Programmabegroting Jeugdhulp op. Dit budget is groter dan het budget dat het Rijk beschikbaar stelt aan de deelnemende gemeenten. Daarnaast zijn in de Programmabegroting Jeugdhulp lokale gelden opgenomen en middelen voor het Tijdelijk Fonds Jeugdhulp Holland Rijnland.

Voor de monitoring van de jeugdhulp is een uitgebreide verantwoordingsrapportage ontwikkeld. Dit geldt zowel voor de financiële administratie als voor de prestaties van aanbieders en hulpverlening. De monitoring van jeugdhulp gebeurt op basis van de componenten: tellen, tevredenheidsonderzoek, vertellen en dossieronderzoek. Door de invoering van het digitale berichtenverkeer, krijgen we meer inzicht in aantallen cliënten, soorten jeugdhulp en de daaraan verbonden kosten.

Naast de inkoop, monitoring en sturing zorgt de TWO Jeugdhulp voor de (inhoudelijke en technische) controle van facturen en verantwoordingen en levert zij periodiek managementrapportages aan gemeenten. Daarnaast is de TWO Jeugdhulp belast met de uitvoering en organisatie van de werkzaamheden die moeten leiden tot een goede verantwoording van de financiële uitgaven en de aantoonbaar rechtmatige besteding van de middelen.

Voor de nieuwe inkoop 2020 wordt een projectteam opgericht met hierin de benodigde expertise bijvoorbeeld vanuit inkoopsystematieken en/of juridische inzet. Dit is een extra inzet bovenop de reguliere werkzaamheden van de TWO Jeugdhulp die vooral gericht zijn op het financieel beheer, contract- en accountmanagement, verantwoording en monitoring. Dit leidt voor 2019 eenmalig tot extra kosten.

Voor de volledigheid: de in deze begroting opgenomen kosten van de TWO Jeugdhulp hebben betrekking op de organisatie van de TWO zelf. Het budget voor de inkoop van jeugdhulp, wordt apart begroot, verantwoord en afgestemd met gemeenten conform de afspraken uit de (alsdan geldende) overeenkomst of regeling.

Wat mag dit kosten?

Programma TWO	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	526.911	781.779	539.779	539.779	539.779
Kosten werkorganisatie	1.376.217	1.407.870	1.407.870	1.407.870	1.407.870
<i>Lasten</i>	<i>1.903.128</i>	<i>2.189.649</i>	<i>1.947.649</i>	<i>1.947.649</i>	<i>1.947.649</i>
Saldo baten en lasten	-1.903.128	-2.189.649	-1.947.649	-1.947.649	-1.947.649

Naast de eenmalige verhoging van lasten voor het projectteam nieuwe inkoop zijn de lasten structureel verhoogd om het gewijzigde BTW regime op de Jeugdbeschermingstafel te compenseren. Verder onderbouwing van deze wijzigingen is te vinden in de Toelichting op de Meerjarenbegroting Jeugdhulp 2019 - 2022.

De kosten voor de TWO Jeugdhulp vallen buiten de reguliere bijdrage van gemeenten. Alle deelnemende gemeenten (behalve Voorschoten) bekostigen dit vanuit de Programmabegroting Jeugdhulp Holland Rijnland.

3.5 Cofinanciering

In 2016 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het cofinancieringsfonds. Uit dit fonds kunnen initiatieven van regionaal belang, een financiële impuls krijgen. Voorwaarde is dat het grootste deel van de benodigde investering door externe partijen wordt gefinancierd. Jaarlijks (tot 2020) is een bedrag van € 268.500 (prijspeil 2016) beschikbaar in dit fonds.

Wat willen we bereiken?

Holland Rijnland stimuleert bovengemeentelijke initiatieven uit de regio die op een duurzame manier bijdragen aan de realisering van de opgaven van de Inhoudelijke Agenda 2016 – 2020.

Wat gaan we daar voor doen?

Omdat het fonds juist is bedoeld om op korte termijn geld beschikbaar te kunnen hebben voor initiatieven, is geen voorspelling te maken waar de middelen in 2019 aan besteed zullen worden. Holland Rijnland hoopt aan minimaal drie initiatieven een bijdrage te leveren. Voor 2019 is in ieder geval de laatste bijdrage voor Instrumentation for Space voorzien.

Holland Rijnland geeft bekendheid aan het fonds bij andere overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen. Holland Rijnland ondersteunt initiatiefnemers indien nodig bij het concretiseren van hun plan en bij het vinden van andere financiers.

In 2019 evalueren we de effectiviteit van het fonds. Op basis van deze evaluatie kunnen we bijvoorbeeld besluiten om de looptijd te verlengen, het beschikbare bedrag aan te passen, de voorwaarden aan te passen of het cofinancieringsfonds te beëindigen.

Wat mag dit kosten?

Programma Cofinanciering	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	271.991	278.247	278.247	278.247	278.247
Lasten	271.991	278.247	278.247	278.247	278.247
Saldo baten en lasten	-271.991	-278.247	-278.247	-278.247	-278.247

3.6 Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt overhead gedefinieerd als “alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces”. Als het personeel betreft, behoren binnen Holland Rijnland tot de overhead:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
- Control, informatie- en beveiligingsbeleid;
- Interne en externe communicatie; Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Documentatie en informatieverstrekking (DIV) (hieronder vallen ook expertiseontwikkeling en advies over de procesinrichting);
- Managementondersteuning primair proces.

Een manager of leidinggevende drukt volledig op het programma Overhead, ongeacht of deze voor een deel van zijn tijd ook inhoudelijke taken vervuld. Voor de leidinggevenden van Holland Rijnland geldt dat zij voor een belangrijk deel van hun tijd inhoudelijke taken vervullen.

De overige overhead-taken, zoals HRM en ICT, zijn overgebracht naar Servicepunt71. De bijdrage aan Servicepunt71 voor het leveren van de bedrijfsvoering wordt eveneens weergegeven in dit programma. Naast deze behoren ook tot de overhead:

- de kosten voor de huisvesting om de algemene taken van de eigen organisatie uit te voeren;
- de verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- de bijdrage aan een verbonden partij, voor zover deze verbonden partij werkzaam is voor het taakveld 0.4 Overhead.

Wat mag dit kosten?

Programma Overhead	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	207.362	212.131	212.131	212.131	212.131
Kosten werkorganisatie	2.014.418	2.068.638	2.068.638	2.068.638	2.068.638
<i>Lasten</i>	<i>2.221.780</i>	<i>2.280.769</i>	<i>2.280.769</i>	<i>2.280.769</i>	<i>2.280.769</i>
Saldo baten en lasten	-2.221.780	-2.280.769	-2.280.769	-2.280.769	-2.280.769

De overhead is voor alle programma's inclusief TWO Jeugdhulp.

3.7 Frictie- en transitiekosten

Met de vaststelling van de Inhoudelijke Agenda 2016-2020 en de daarmee verband houdende herprofilering van de organisatie, werden tien medewerkers boventallig. De salariskosten van deze medewerkers zijn ondergebracht in het programma Frictie- en Transitiekosten. Het betreft begin 2018 nog twee medewerkers.

Wat willen we bereiken?

Dit programma heeft als doel de toepassing van de CAR/UWO en de uitvoering van het Sociaal Plan. Uiteraard zet Holland Rijnland zich in om het aantal boventallige personeelsleden zo snel mogelijk te verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inmiddels zijn we twee jaar na de reorganisatie en is de periode voorbij dat boventallige medewerkers hun volledige salaris krijgen. Dat heeft invloed op de beloning die gemeenten krijgen voor het in dienst nemen van een boventallige medewerker.

Voor 2018 en verder loopt deze beloning niet langer op tot de totale salariskosten van de medewerker. Het bedraagt nog maximaal het bedrag dat aan WW, bovenwettelijke WW of na-wettelijke WW wordt uitgekeerd door Holland Rijnland. Dit geldt ook voor de maximale looptijd van de uitkering in plaats van de periode van twee jaar die daarvoor werd gehanteerd. De betreffende medewerkers worden persoonlijk begeleid door de Secretaris-Directeur en ondersteund waar mogelijk bij het vinden van een nieuwe baan.

Wat mag dit kosten?

De salariskosten van boventallige medewerkers, minus eventuele detachingsvergoedingen, komen ten laste van de deelnemende gemeenten. Begin 2018 is nog geen zicht op detacheringen. De kosten bestaan derhalve uit de WW-uitkering voor de twee resterende boventallige medewerkers.

Programma Frictie	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Kosten werkorganisatie	258.297	158.000	158.000	158.000	158.000
<i>Lasten</i>	<i>258.297</i>	<i>158.000</i>	<i>158.000</i>	<i>158.000</i>	<i>158.000</i>
Saldo baten en lasten	-258.297	-158.000	-158.000	-158.000	-158.000

3.8 Dekkingsmiddelen

De middelen die Holland Rijnland ontvangt vanuit de deelnemende gemeenten zijn opgenomen in het programma Algemene dekkingsmiddelen. De bijdrage van de gemeenten bestaat uit:

- Een regulier deel;
- De bijdrage voor de TWO Jeugdhulp;
- De bijdrage voor frictie- en transitie;
- De bijdrage aan het regionaal investeringsfonds (RIF).

De bijdragen aan het RIF zijn niet opgenomen in de exploitatie. Holland Rijnland vervult hier een kassiersfunctie. Voor het verloop van het fonds verwijzen wij naar paragraaf 2.2.

Overige inkomsten van bijvoorbeeld de provincie zijn opgenomen onder het desbetreffende programma, dan wel speerpunt.

Wat mag dit kosten?

Programma Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Bijdragen gemeenten regulier	5.363.124	5.639.854	5.639.854	5.639.854	5.639.854
Bijdragen gemeenten Frictie	258.297	158.000	158.000	158.000	158.000
Bijdragen gemeenten TWO	2.128.300	2.420.000	2.178.000	2.178.000	2.178.000
<i>Baten</i>	7.749.721	8.217.854	7.975.854	7.975.854	7.975.854
Saldo baten en lasten	7.749.721	8.217.854	7.975.854	7.975.854	7.975.854

4 Begroting Paragrafen

Voor de begroting van Holland Rijnland is een aantal paragrafen niet van toepassing. Dit zijn de paragrafen Onderhoud kapitaalgoederen en Verbonden partijen. Aangezien Holland Rijnland geen externe leningen heeft en (vrijwel) uitsluitend met schatkistbankieren te maken heeft is ook de paragraaf Financiering niet meer opgenomen in deze begroting.

Wat betreft het BTW compensatiefonds, krijgt de individuele gemeente een opgave, waarin staat welke voorbelasting compensabel is, en kan worden doorgeschoven. Deze kunnen de deelnemende gemeenten meenemen in de opgave voor het BTW compensatiefonds. Deze opgave zit in de bijlage.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De deelnemende gemeenten zijn op grond van de gemeenschappelijke regeling geheel gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit betekent dat Holland Rijnland geen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit hoeft te hebben (zie kader). Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland heeft wel een algemene reserve die eventueel kan worden ingezet bij eventuele risico's die zich voordoen.

De deelnemende gemeenten worden minimaal driemaal per jaar geïnformeerd over het verloop van de begroting van Holland Rijnland door middel van de begroting, de Tussentijdse rapportage (Turap) en de jaarrekening. Indien aan de orde wordt het AB door het DB geïnformeerd over tussentijdse wijzigingen. Eventuele risico's worden zo spoedig mogelijk gemeld. De gemeenten worden in staat geacht op basis van deze informatie voldoende voorzieningen in de eigen begroting te treffen. Deze eventuele risico's kunnen betrokken worden in het geheel van de door de gemeente gelopen risico's. Uit dit oogpunt is er geen afzonderlijke risicoreserve bij de gemeenschappelijke regeling aangehouden.

Weerstandsvermogen

Het vermogen van Holland Rijnland om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Risico's

Onder risico's worden verstaan alle voorzienbare risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd, of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

Risico's uit reguliere bedrijfsvoering

Elke organisatie kent risico's uit reguliere bedrijfsvoering, zo ook Holland Rijnland. Oorzaken hiervan kunnen gelegen zijn in onder meer:

- Debiteurenbeheer
- Subsidiestromen derden
- Personeelskosten
- Ziektekosten
- Automatisering / datalek

Er zijn processen ingericht om deze risico's zoveel als mogelijk te beperken. De maximale omvang van eventueel optredende risico's worden geraamd op € 100.000 (afgerond), zijnde 1% van de begrote lasten.

Zoals in de financiële beschouwingen al is aangegeven compenseert de indexering van de gemeentelijke bijdrage de gestegen loonkosten onvoldoende. Met de vaststelling van de kadernota 2019 is een extra gemeentelijke bijdrage van € 155.000 vastgesteld ter compensatie van gestegen loonkosten. Daarmee is de loonkostenstijging in 2018 en de verwachte stijging van sociale premies voor 2019 afgedekt. Voor 2019 en verder moet nog een nieuwe CAO worden afgesloten. De nieuwe CAO kan tot hogere loonkosten leiden. Dit risico schatten wij in op € 85.000 (afgerond), ca. 2% van de loonsom.

Financiële kengetallen

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt een vijftal financiële kengetallen opgenomen. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie. De berekeningswijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. De VNG heeft een aantal normen ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan deze indicatoren. Deze kengetallen staan in onderstaande tabel:

Kengetallen:	Rek.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021	Begr.2022
Netto schuldquote	-4,5%	-1,9%	-2,1%	-2,4%	-2,6%	-2,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,5%	-1,9%	-2,1%	-2,4%	-2,6%	-2,7%
Solvabiliteitsratio	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	4,7%	-0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Netto schuldquote: De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De quote is negatief. Dit betekent dat de eigen middelen hoger zijn dan de schuldenlast.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen: Holland Rijnland leent geen gelden uit. Derhalve is deze schuldquote gelijk aan de vorige.

Solvabiliteitsratio: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het getal geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en de schulden.

Structurele exploitatieruimte: Holland Rijnland wordt volledig gefinancierd door de deelnemende gemeenten. In die zin is er geen sprake van structurele exploitatieruimte

Onderstaande tabel toont een normering waartegen de diverse ratio's kunnen worden afgezet.

Kengetallen:	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100%	100% > < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	100% > < 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	30% < > 50%	< 30%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0% > < 0,6%	0%
Grondexploitatie ruimte		geen	
Belastingcapaciteit	< 100%	100% > < 120%	> 120%

4.2 Bedrijfsvoering

Sinds medio 2016 zijn de bedrijfsvoeringstaken van Holland Rijnland ondergebracht bij Servicepunt71, een servicecenter dat deze taken ook uitvoert voor de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Het gaat hier om:

- Financiële administratie;
- ICT;
- HRM;
- Facilitaire zaken;
- Juridische zaken;
- Inkoop.

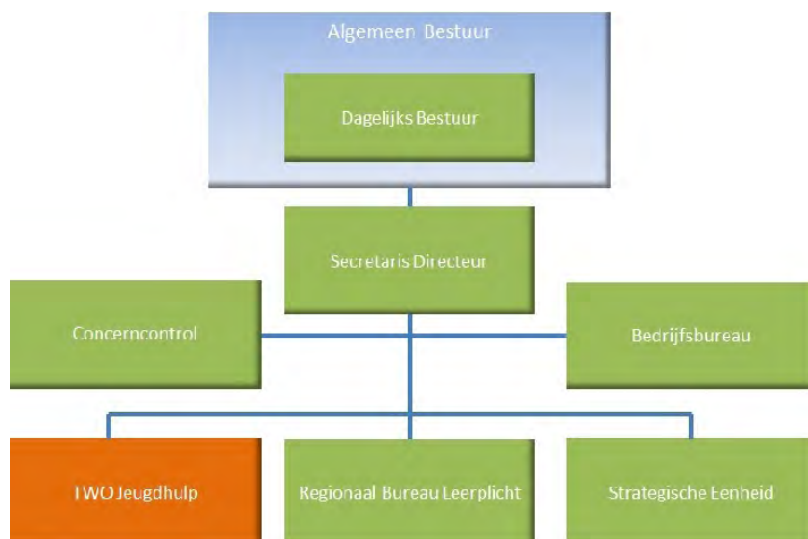
Servicepunt71 biedt geen dienstverlening aan op het gebied van Documentaire Informatievoorziening (DIV). Deze activiteiten voert Holland Rijnland nog zelf uit.

Organisatie Holland Rijnland

De organisatie bestaat uit de volgende organisatieonderdelen:

- Strategische Eenheid;
- Regionaal Bureau Leerplicht (RBL);
- Bedrijfsbureau (inclusief Urgentiecommissie, Verkeersveiligheid, Regiotaxi en DIV);
- TWO Jeugdhulp.

De leiding van de organisatie ligt bij de secretaris-directeur. Concerncontrol adviseert de secretaris-directeur maar is een zelfstandige functie die uit de lijnorganisatie is gehaald. Dat is gedaan vanwege de onafhankelijke positie die gewenst is ten opzichte van de lijnorganisatieonderdelen.

Organisatieontwikkeling

Holland Rijnland heeft als opdracht om een hoogwaardige flexibele netwerkorganisatie te zijn, die binnen de regio bijdraagt aan een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal domein. Dit kan betekenen dat er voor verschillende onderwerpen verschillende allianties en samenwerkingen ontstaan waarin ook de rol van Holland Rijnland wisselt.

Strategische personeelsontwikkeling

Die wisselende rol betekent dat Holland Rijnland moet voorzien in de opleidingsbehoefte van medewerkers. Medewerkers hebben periodiek cursussen en opleidingen nodig, die hen in staat stellen om flexibel te schakelen tussen de verschillende taken en rollen. Dit doen we met een strategisch opleidingsbeleid. Performance management is hierbij verweven met organisatiemanagement. Het is belangrijk om te voorzien in wat een medewerker nodig heeft in een bepaalde functie. Maar wat de organisatie op lange termijn nodig heeft speelt daarin ook een belangrijke rol. Performance management helpt om medewerkers op de juiste plek in te zetten en om mensen te werven die op de lange termijn bijdragen aan de doelstellingen van Holland Rijnland. Strategisch opleidingsbeleid ondersteunt en faciliteert de doorstroom in de organisatie. Dit gebeurt door medewerkers via training voor te bereiden voor een nieuwe of andere functie.

Flexibele inzet

Waar het gaat om het inspelen op kansen, vraagt dat van Holland Rijnland, om een flexibeler inzet van personeel. Daarom streven we naar meer ruimte in de totale personeelsbegroting. De financiële ruimte daarvoor, creëren we door vacatures niet te vervullen of in te vullen op een lager schaalniveau.

Inhuur

Bij reguliere uitvoeringstaken streeft Holland Rijnland ernaar de inhuur van extern personeel zo veel mogelijk te beperken. Daarop zijn twee uitzonderingen:

1. We streven ernaar om - binnen de formatieve en financiële ruimte van de Strategische Eenheid - ruimte te creëren voor een flexibele schil die we inzetten wanneer zich bijzondere kansen voordoen op terreinen waarvan de expertise ontbreekt binnen Holland Rijnland;

2. De bezetting van de TWO Jeugdhulp, waarover met de gemeenten is afgesproken dat de formatie juist niet met vast personeel maar met ingehuurde krachten wordt ingevuld, en dan bij voorkeur detacheringen uit de deelnemende gemeenten.

Bij de inhuur van personeel wordt standaard eerst gekeken bij Werken in het Westen en de invulling via flexatures.

Beleidsindicatoren

Voor de bedrijfsvoering heeft Holland Rijnland, mede op instigatie van de nieuwe BBV een aantal indicatoren opgesteld. Hieronder een weergave voor 2019 voor zover op dit moment beschikbaar:

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Holland Rijnland
1. Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2019	0,09
2. Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2019	0,10
3. Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2019	€ 11,94
4. Externe inhuur	Kosten inhuur als % van totale loonsom incl inhuur	2019	22,4 %
5. Overhead	% van totale lasten	2019	30,1 %

5 Financiële begroting

5.1 Meerjarenbegroting 2019 – 2022

		Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programma's					
Programma Inhoudelijke Agenda	Lasten	1.773.862	1.773.862	1.773.862	1.773.862
	Baten	160.307	160.307	160.307	160.307
	saldo	-1.613.555	-1.613.555	-1.613.555	-1.613.555
Programma Regionaal Bureau Leerplicht	Lasten	1.552.090	1.552.090	1.552.090	1.552.090
	Baten	810.400	810.400	810.400	810.400
	saldo	-741.690	-741.690	-741.690	-741.690
Programma Uitvoerende taken Woonruimte verdeling, Verkeer en Vervoer	Lasten	1.784.200	1.784.200	1.784.200	1.784.200
	Baten	828.256	828.256	828.256	828.256
	saldo	-955.944	-955.944	-955.944	-955.944
Programma Opdrachtgeverschap Jeugd	Lasten	2.189.649	1.947.649	1.947.649	1.947.649
	Baten	0	0	0	0
	saldo	-2.189.649	-1.947.649	-1.947.649	-1.947.649
Programma Frictie en transitie	Lasten	158.000	158.000	158.000	158.000
	Baten	0	0	0	0
	saldo	-158.000	-158.000	-158.000	-158.000
Programma Cofinanciering	Lasten	278.247	278.247	278.247	278.247
	Baten	0	0	0	0
	saldo	-278.247	-278.247	-278.247	-278.247
Programma Overhead	Lasten	2.280.769	2.280.769	2.280.769	2.280.769
	Baten	0	0	0	0
	saldo	-2.280.769	-2.280.769	-2.280.769	-2.280.769
Totaal lasten		10.016.817	9.774.817	9.774.817	9.774.817
Totaal baten		1.798.963	1.798.963	1.798.963	1.798.963
Saldo baten en lasten programma's		-8.217.854	-7.975.854	-7.975.854	-7.975.854
Overzicht algemene dekkingsmiddelen					
Bijdragen gemeenten regulier		5.639.854	5.639.854	5.639.854	5.639.854
Bijdragen gemeenten Frictie		158.000	158.000	158.000	158.000
Bijdragen gemeenten TWO		2.420.000	2.178.000	2.178.000	2.178.000
Totaal baten		8.217.854	7.975.854	7.975.854	7.975.854
Saldo baten en lasten programma's		0	0	0	0

5.2 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten

	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
lasten	242.000	0	0	0
baten	-242.000	0	0	0
Totaal	0	0	0	0

Het betreft hier de extra lasten voor het inkooptraject 2020 bij de TWO Jeugdhulp.

5.3 Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1000,-	Verslag t-2	Begr. t-1	Begr. T	Mjr t+1	Mjr t+2	Mjr t+3
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ACTIVA						
Vaste activa						
<i>Materiële vaste activa</i>						
Overig	136	104	72	40	8	0
Uitzettingen						
Vorderingen op openbare lichamen	1.077	496	694	694	694	694
Overige vorderingen	499	732	854	854	854	854
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	45.765	35.486	39.500	39.500	39.500	39.500
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa						
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	0	276	99	99	99	99
Overige overlopende activa	0	173	79	79	79	79
Totalen	47.477	37.267	41.298	41.266	41.234	41.226

Bedragen x € 1000,-	Verslag t-2	Begr. t-1	Begr. T	Mjr t+1	Mjr t+2	Mjr t+3
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PASSIVA						
Vaste Passiva						
<i>Eigen vermogen</i>						
Algemene reserve	230	230	230	230	230	230
Bestemmingsreserves	385	122	122	122	122	122
Saldo van rekening	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0
Vaste schuld						
Vlottende Passiva						
<i>Vlottende schuld</i>						
Banksaldi	826	2.444	1.568	1.536	1.505	1.496
Overige vlottende schulden	12.312	5.888	8.730	8.730	8.730	8.730
<i>Overlopende passiva</i>						
Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid	31.809	28.086	29.831	29.831	29.831	29.831
Overige overlopende passiva	1.915	497	815	815	815	815
Totalen	47.477	37.267	41.297	41.265	41.234	41.225

5.4 Staat van reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2019	Mutaties			Saldo 31 -12- 2019
		Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2018	
Bestemmingsreserves					
8710006 Reserve RBL	45.882	0	0		45.882
8710007 Reserve cofinanciering	150.000	0	0		150.000
8710008 Reserve werkagenda jeugdhulp	67.000	0	0		67.000
8710010 Reserve onderwijsarbeidsmarkt	122.227	0	0		122.227
Totaal reserves	385.109	0	0	0	385.109

5.5 Staat van voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2019	Mutaties			Saldo 31 -12- 2019
		Toevoeging	Vrijval	Aanwending	
<i>Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting</i>					
8710604 Voorziening BWS Leidse Regio I	0	0	0	0	0
8710605 Voorziening BWS Leidse Regio II	0	0	0	0	0
Saldo door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	0	0	0	0	0
Totaal voorzieningen	0	0	0	0	0

5.6 Taakvelden

Hoofdtakvelden	Taakveld		Lasten	Baten
Bestuur en ondersteuning	0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	2.291.782	0
	0.8	Overige baten en lasten	158.000	-158.000
	Totaal		2.449.782	-158.000
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en wegen	786.155	-895.102
	2.5	Openbaar vervoer	67.903	-94.216
	Totaal		854.058	-989.318
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	570.646	-705.557
	Totaal		570.646	-705.557
Onderwijs	4.3	Onderwijsbeleid en leerling-zaken	1.650.591	-2.639.254
	Totaal		1.650.591	-2.639.254
Sport, cultuur en recreatie	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	22.799	-22.799
	5.7	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	276.317	-347.992
	Totaal		299.116	-370.791
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	605.196	-786.347
	6.2	Wijkteams	72.359	-72.359
	6.5	Arbeidsparticipatie	122.890	-149.817
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	2.131.941	-2.420.000
Totaal		2.932.386	-3.428.523	
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening	499.549	-695.669
	8.3	Wonen en bouwen	771.702	-1.040.718
	Totaal		1.271.251	-1.736.387
Totaal		10.027.830	-10.027.830	

6 Voorstel

Wij stellen u voor de begroting 2019 vast te stellen.

7 Besluit

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland in de vergadering van 4 juli 2018.

L.A.M. Bakker
secretaris

H.J.J. Lenferink
voorzitter

